

ЙОЗЕФ ШМІДТ –
видатний оперний співак
Віхи життя і творчості

Народився 4 березня 1904 р. у с. Давидени (нині Давидівка Сторожинецького району Чернівецької області). У 1914 р. разом з батьками переїздить до Чернівців. Вчиться музичної грамоти у композитора А. Завуловича. Хлопчиком потрапив у хор Чернівецької Синагоги, яким керував великий педагог і знавець вокалу кантор Самуель Тандоштейн. Тут 12-річний Йозеф Шмідт вперше виступив публічно, а відтак — співав у хорі, запрошувався до участі в концертах гастролюючих німецьких оперних груп. 1918 р. вступив до гімназії, а 1922 р. відвідував лекції в торговій академії.

Згодом його дядько Лео Енгель, багатий і розумний менеджер, привіз Йозефа у Берлін, де почався мистецький шлях артиста.

У 1924—1926 рр. Він навчався у Віденській консерваторії та Берлінській академічній вищій музичній школі. 29 березня 1929 р. дебютував у ролі Васко де Гама в опері Д. Мейєрбура «Африканка», яка транслювалася по берлінському радіо та став улюбленцем німецької публіки.

Співакові з Буковини був відкритий шлях у велике мистецтво. Він співав у Берлінській, Віденській, Брюсельській операх. У 1933 р. співак виїхав у тривале концертне турне по США, Мексиці, Кубі, Нідерландах, Бельгії. Також у Берліні відбулась прем'єра знаменитого фільму «Пісня крокує по світу», де він зіграв головну роль. Того ж року дав два концерти у Чернівцях у залі Музичного товариства (тепер це обласна філармонія). Про ці події тоді багато писала преса того часу.

Він виконував оперні партії з «Аїди», «Євгеній Онегін», «Втеча з Сералю», «Летючий голандець», «Трубадур», з маловідомої опери П. І. Чайковського «Черевички», соло тенора в симфонії «Фауст» Ф. Ліста. Увійшов до книги «Ми з опери», яка була надрукована у Мюнхені 1932 р. Його порівнювали з геніальним Енріко Карузо. Співак також знімався у фільмах.

З приходом до влади фашизму Йозеф змушений був емігрувати з Німеччини. Спочатку імігрував до Відня (Австрія), а згодом до Парижа, однак після захоплення останнього фашистами був змушений покинути і його. Останнім місцем його проживання стала Швейцарія, де у маленькому готелі неподалік Цюриха, в приміщенні ресторану у місті Вальдегг, після гострого запалення горла, помер від закупорки серцевого шлуночку. Сталось це неподалік табору для інтернованих, куди він був поміщений як єврейський втікач, 16 листопада 1942 р. На могилі співака викарбувані слова: «Зірка впала».

Пам'ять про видатного співака бережуть нащадки та поціновувачі його творчості. Так, у Відні є площа імені Йозефа Шмідта. В Берліні його ім'ям названо вулицю й музичну школу; на будинку, де він жив, встановлено меморіальну дошку. 23 грудня 1990 р. клопотанням ентузіастів відродження єврейської культури, зокрема педагога Пінкаса Лутінгера, в кінотеатрі «Чернівці» — колишньому Темплі, центральній Синагозі міста (Чернівці), де започаткувався творчий злет співака, Йозефу Шмідту відкрито меморіальну дошку.

У 1992 р. відомий актор Альфред А. Фессбінд видав у Цюриху багатоілюстровану книгу про життя і творчу діяльність великого

співака та актора «Йозеф Шмідт». Восени 2000 р. на «Алеї зірок» у Чернівцях засяяла зірка Йозефа Шмідта. В січні 2008 року в Тель-Авіві у сквері поблизу будівлі Опери коштом світового співтовариства буковинських євреїв було встановлено меморіальний камінь Й. Шмідту.

Джерела про життя та творчість

ЙОЗЕФ Шмідт // Буковина. Визначні постаті: 1774—1918: біогр. довідник /авт.-упоряд. О. М. Павлюк.- Чернівці, 2000. — С. 195—196.

ШМІДТ Йозеф //Богайчук М. А. Література і мистецтво Буковини в іменах: словник-довідник.- Чернівці: Видавничий дім "Букрек, 2005. — С. 300.

ЧЕХОВСЬКИЙ І. «Німецький Карузо» з Буковини: [Й. Шмідт]// Масан О. Чернівці (1408—1998): нариси з історії міста /Олександр Масан, Ігор Чеховський.- Чернівці, 1998. — С. 141—144.

4 березня 105 років від дня народження єврейського співака Йозефа Шмідта (1904—1942) //Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2004 році): бібліогр.покажчик / авт.-уклад. О. О. Гаврилюк, Ю. В. Боганюк. — Чернівці: Книги — ХХІ. — С.63-66.

Залуцький, Олександр. "Повернення Йозефа Шмідта" : [про видатного оперного співака буковинського походження Йозефа Шмідта] / Залуцький, Олександр // Буковинський журнал. - 2012. - № 4. - С. 218-219.

Йозеф Шмідт (1904-1942) : буковинський співак / автор - упорядник Павлюк О. М. // Буковина. Визначні постаті : 1774-1918 : (біографічний довідник). - Чернівці : Золоті литаври, 2000. - С. 195-196. - Бібліогр.: с. 196.

Будна, Надія. Співав так, що йому зібрали гроші для навчання в Берліні : на нинішній вулиці Заньковецької проживав співак Йозеф Шмідт : [з історії чернівецьких вулиць та будинків] / Будна, Надія // Молодий буковинець. - 2016. - № 65. - 11 серпня. - Місто. - С. 6.

Севернюк, Тамара. Йозеф Шмідт (1904-1942) : (буковинський співак) / Севернюк, Тамара // Щоб пам'ять почула слова: сповідь перед часом. - Чернівці : Букрек, 2014. - С. 64-79.

Шмідт Йозеф : співак // Пам'ятаймо! Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2014 році: бібліографічний покажчик. - Чернівці, 2013. - С. 54-55. - Бібліогр.: с. 55.